

PFU-SAK NR. 342/12

KLAGER: Transocean Services AS v. styreformann Asbjørn S. Olsen
ADRESSE: Postboks 8200, 4069 Stavanger
TELEFON:
PUBLIKASJON: Dagens Næringsliv
PUBLISERINGSDATO: 01.12.2012
STOFFOMRÅDE: Jus/rettssak
GENRE: Nyhetsreportasje
SØKERSTIKKORD: Kontroll av opplysninger, saklighet og omtanke, tittelbruk, imøtegåelsesrett, premissene
REGISTRERT: 18.12.2012
BEHANDLET I SEKR.: 20.12.2012
BEHANDLES I PFU: 21.03.2013
FERDIGBEHANDLET: 21.03.2013
BEHANDLINGSTID: 93 dager
KLAGEGRUPPE: Bedrift
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Dagens Næringsliv (DN) hadde **lørdag 1. desember 2012** førstesideoppslag med stikktittelen «**Norgeshistoriens største skattesak involverer verdens største riggselskap, en tiltale om 11 milliarder unndratt fra beskatning og en**», og hovedtittelen «**Pc stjålet fra skattesjefens kontor**».

Artikkelen over fire sider inne i avisen omhandlet rettssaken mot Transocean som skulle starte i Oslo tingrett fire dager senere.

Tittelen inne i avisen var «**Skattesjefens pc stjålet**».

Ingress:

«**Innbrudd: Få uker etter en razzia mot riggselskapet Transocean i Stavanger ble pc-en til en juridisk sjef i skatteetaten stjålet. Pc-en var full av hemmeligstemplede notater, som er en del av grunnlaget i gigantsaken mot Transocean som starter onsdag.**»

Videre i artikkelen:

«**Natt til 5. april 2005 kjører en varebil til Prinsens vei 1, i Sandnes. Maskerte menn går ut, setter opp en stige til et vindu hos Sentralskattekontoret for utenlandssaker. En mann klatrer opp, knuser ruten, men blir stående på stigen. Han lener seg inn gjennom vinduet og henter ut en laptop, klatrer ned før mennene forsvinner raskt i vare bilen. Det hele er over på noen minutter.**»

Det framgår av artikkelen at innbruddet/tyveriet ble politianmeldt, men at saken ble henlagt og ikke er oppklart. Det opplyses videre at pc-en tilhørte underdirektør Jon A. Rørosgaard og at den inneholdt viktig informasjon. Videre:

«En av sakene Rørosgaard hadde jobbet mye med, var saken mot det amerikanske riggselskapet Transocean. Arbeidet ved skattekontoret dannet grunnlaget for det som er norgeshistoriens største skattesak, som starter onsdag i Oslo tingrett, mot Transocean og tre av rådgiverne.»

Av artikkelen framgår det at Økokrim, etter at Transocean var dømt i en skattesak, i mars 2005 gjennomførte flere razziaer hos riggselskapet i Stavanger, og hos deres skatterådgiver og revisor, at Transocean fikk status som siktet, og at det omtalte tyveriet av laptopen skjedde tre uker etter dette.

En av Transoceans advokater opplyser til DN at hun blir helt perpleks av å høre om innbruddet, men at det er helt ukjent for dem.

Eieren av laptopen, Rørosgaard, sier:

«- Jeg har alltid syntes innbruddet var rart og ganske ubehagelig. Men jeg har ingen holdepunkter for å si hvem som sto bak, sier Jon A. Rørosgaard. - Hvem tror du sto bak? - Jeg kan nok ha mine private oppfatninger av det, men jeg vil ikke si noe om det i mediene.»

Han sier, på generelt grunnlag, at det kunne være opplysninger på laptopen som kunne være nyttig, men han sier ingenting konkret om for hvem opplysningene kunne være nyttige.

Tirsdag 4. desember, i tilknytning til en ny omtale forut for rettssaken, brakte avisen følgende:

«DN presiserer: I en artikkel i lørdagens utgave med tittel «Skattesjefens pc stjålet» omtalte DN et innbrudd ved Sentralskattekontoret i Sandnes. DN vil for ordens skyld presisere at vi ikke har grunnlag for å påstå at det er noen bestemt som står bak innbruddet - herunder Transocean.»

KLAGEN:

Klager er Transocean Services AS, og klagen dreier seg utelukkende om at det omtalte innbruddet ved Sentralskattekontoret for utenlandssaker i Sandnes i april 2005 blir koblet til pågående rettssaken mot Transocean og rådgivere. I klagen heter det:

«Innbruddet er beskrevet på en slik måte at det åpenbart kobles til den pågående saken mot Transocean. Denne koblingen er publisert helt uten at det finnes en faktisk dekning for den.»

Det anføres at det på de samme sidene er faktabokser om firmaet og om skattesaken, og at det finnes bilder av personer som er involvert i skattesaken på de samme sidene. Videre:

«Fra et leserperspektiv vil det framstå som åpenbart at artikkelen beskriver en faktisk kobling mellom innbruddet og den pågående rettssaken mot Transocean. Blant annet står det på forsiden at «skattesaken involverer (...) en stjålen pc». I tillegg står det i ingressen i selve saken «Få uker etter en razzia mot riggselskapet (...) ble pc-en (...) stjålet. For en person som ikke er klar over faktaene i denne saken (noe som må antas å være de fleste) fremstår det som om DN har informasjon som beviser at Transocen var involvert i innbruddet, men at DN ikke har nok dokumentasjon til å skrive det rett ut. Gitt at et henlagt innbrudd av en pc i 2005 alene ikke er førstesidemateriale, er det umulig å argumentere for at denne saken skal bli oppfattet på noe annet vis.» Det vises her til Vær Varsom-plakatens punkt 4.4, om titler og ingresser som går lenger enn det er dekning for i stoffet.

Klager viser til en tidligere sak i PFU (sak 095/93 – utskrift vedlagt), der det heter i uttalelsen: «Pressens Faglige Utvalg vil uttale at brudd på god presseskikk kan oppstå dersom fakta sammenstilles på en så insinuant måte at det kastes uberettiget mistanke mot noen. Dette kan gjelde selv om det ikke er gitt faktisk uriktig informasjon. På den annen side må en avis kunne rette et kritisk søkelys mot forhold eller virksomheter selv om disse ikke er lovstridige.» Klager mener formuleringen er relevant i den foreliggende saken.

Videre vises det til punkt 4.1. om saklighet og omtanke. Det anføres at artikkelen ikke inneholder faktiske feil, men etterlater leseren med et inntrykk av at Transocean var involvert i et innbrudd og et tyveri av en pc i 2005.

Klager mener også at bruken av Rørosgaard som kilde bryter med plakatens punkt 3.2 om kildekritikk. «Det er åpenbart at Rørosgaard har en utpreget egeninteresse i denne saken, gitt at han hadde en «sentral rolle» i den sivile skattesaken (i 2005; sekr. anm.) og nå er involvert i straffesaken. I tillegg til at Rørosgaard sine tanker om hvem som hadde stjålet pc-en hans direkte pekte mot Transocean, var også hans oppfatning om hvem som kunne ha interesse av å ha stjele denne pc-en rettet mot selskapet. Endelig indikerer hans sitat at det ikke var den økonomiske interessen som lå bak innbruddet som han antyder det var Transocean som sto bak.»

Klager mener også at DN ikke i tilstrekkelig grad klargjorde premissene da avisen intervjuet Transoceans advokat, og viser i den forbindelse til plakatens punkt 3.3. Dessuten mener klager også, i denne sammenheng, at advokaten, og dermed selskapet, ikke fikk mulighet til å kommentere anklagene, i strid med plakatens punkt 4.14.

FORSØK PÅ MINNELIG ORDNING:

Klager opplyser i klagen at DN, etter å ha blitt kjent med en mulig klage til PFU, tok kontakt med sikte på en minnelig løsning, og at det deretter ble publisert en presisering (gjengitt over). Klager er ikke fornøyd med dette, av to grunner. For det første dreier det seg om en presisering og ikke en rettelse, og det innebærer at avisen ikke har trukket tilbake anklagene. For det andre dreier det seg om en presisering på side 14, mens den første artikkelen sto på første side og på sidene 12 og 13. Dermed strandet forsøket på å løse saken i minnelighet.

TILSVARSRUNDEN:

Dagens Næringsliv avviser klagen. Avisen anfører at det som var avgjørende for beslutningen om å omtale innbruddet, var at «en pc med fortrolig informasjon om Transocean-saken og andre skattesaker var på avveie og ingen visste hvor den befant seg.

(...) Innbruddet var meget nært i tid (til) dommen i Stavanger tingrett og Økokrims razziaer (i 2005: sekr. anm.)» Det anføres at innholdet var skrevet av en sentral person i den aktuelle saken mot Transocean. «Vi mente og mener dette er forhold som er av samfunnsmessig betydning og interesse. Det er derfor legitimt å omtale innbruddet som en del av hendelsesforløpet frem mot rettssaken i det som er Norgeshistoriens største skattesak.»

Det anføres at DN ikke har noe informasjon om gjerningspersoner, og avisen understreker at det var viktig å skrive artikkelen slik at den handlet om innbruddet og fakta rundt det.

Angående bruken av Rørosgaard som kilde, viser DN til at han er den fornærmede i saken. Han beskriver innholdet i pc-en i generelle vendinger og opplyser at innholdet kunne være nyttig for skatteyttere som er berørt av saker som han har jobbet med. Avisen kan ikke se at det skulle være i strid med plakaten punkt 3.2, om kildekritikk, at han belyser fakta rundt innbruddet, et innbrudd som for øvrig blir bekreftet av lederen for skattekontoret. Det vises i tilsvaret til at Rørosgaard er en sentral person i den pågående straffesaken. Han møter som representant for skatteetaten og sitter sammen med aktoratet.

DN noterer seg at klager erkjenner at artikkelen ikke inneholder faktiske feil, og at det er inntrykket artikkelen skaper som ligger til grunn for klagen. Med hensyn til referansen til sak 095/93, bemerker DN at det omtalte innbruddet aldri er blitt oppklart og at avisen ikke har noen informasjon om hvem som står bak. Det anføres at den påklagede artikkelen heller ikke inneholder spekulasjoner eller antydninger om at noen bestemt mistenkes for å stå bak innbruddet.

Avisen siterer også fra uttalelsen i sak 095/93:

«Utvalget vil understreke at det ikke er mulig å oppstille en fasit for hvordan en sak skal omtales. Innfor rammen av begrepet "god presseskikk" må avisen ha rett til å velge hvilke sider av saksforholdet man vil fokusere og hvordan sakens elementer skal presenteres.»

DN ser imidlertid at om man leser ingressen alene, så kan det skapes et inntrykk av en årsakssammenheng mellom razziaen i Transocean og det etterfølgende innbruddet. «DN mener likevel at det må være innenfor ytringsfrihetens rammer og pressens samfunnsrolle å publisere artikkelen som helhet.» Det opplyses at det var denne anførselen som gjorde at avisen gikk i dialog med klager om en mulig minnelig løsning, noe som altså ikke førte fram.

Angående tilsvarsretten, VVps punkt 4.15, viser DN til at man allerede mandag, to dager etter publisering, tok kontakt med Transocean og tilbød plass for tilsvaret. Kravet om en beklagelse kunne ikke imøtekommes, men forsvareren for en av skatterådgiverne fikk publisert et tilsvaret samme dag, med tittelen «Røverhistorie på avveie». I mellomjulen publiserte avisen et tilsvaret fra klageren selv, med tittelen «Uetisk». Avisen anser derfor tilsvarsretten som oppfylt.

Med hensyn til klagepunkter i forbindelse med intervjuet med klagerens advokat, mener avisen at advokaten fikk seg forelagt alle relevante opplysninger, og at det advokaten senere kom tilbake med, ikke var relevant for saken. Med hensyn til imøtegåelsesretten mener avisen at det ikke er framsatt påstander som utløser denne. «DN har ikke kommet med "sterke beskyldninger" mot Transocean. Selskapet er ikke anklaget for å stå bak innbruddet som omtales.» DN har vedlagt utskrift av sin samtale med advokaten.

Klageren gjentar innledningsvis i sitt tilsvaret at det ikke er omtalen av innbruddet som påklages, men det faktum at den påklagede artikkelen kobler innbruddet til selskapet. «Det insinuerende innholdet i artikkelen tegner et bilde av at Transocean var involvert i innbruddet, dette er feil og artikkelen presenterer dermed alvorlige falske anklager mot Transocean.» Klager viser til DN's egen formulering i tilsvaret – at det var flere forhold som talte for å skrive om innbruddet i forbindelse med straffesaken. Klager mener formuleringen fra DN viser at avisen knytter innbruddet til Transocean og straffesaken.

Med hensyn til bruken av Rørosgaard som kilde mener klager fortsatt at dette ikke burde bli stående uten direkte tilsvaret, fordi Rørosgaard av gitte grunner, - at han står på aktor-siden i straffesaken, - gjør at han ikke er objektiv.

Klager anfører videre at DN's erkjennelse av at ingressen isolert sett kan gi et inntrykk av en årsakssammenheng, er sentral. Klager mener dette bekrefter grunnlaget for klagen. Det vises igjen til at DN's presisering påfølgende tirsdag ikke retter opp det inntrykket artikkelen har skapt, og ikke oppfyller kravet i Vær Varsom-plakatens punkt 4.13 om rettelse og beklagelse.

Med hensyn til imøtegåelsesretten, mener klager at DN motsier seg selv når avisen hevder ikke å ha rettet sterke beskyldninger mot Transocean og samtidig anfører at ingressen lest alene kan skape et inntrykk av en årsakssammenheng. «Følgelig brøt DN med VVp punkt 4.14 ved å frata Transocean muligheten til samtidig imøtegåelse av beskyldningene.» Klager mener fortsatt også at Transoceans advokat ikke fikk tilstrekkelig informasjon om hvordan artikkelen ville bli presentert.

Dagens Næringsliv fastholder at Rørosgaard var en relevant kilde, og mener det var legitimt å skrive om den stjålne og forsvunne pc-en. Det vises til at Rørosgaard har fulgt Transocean-saken hele veien og at han bekreftet på generelt grunnlag at innholdet kunne være av interesse for berørte skatteytere.

Videre anfører DN at innbruddet hadde nyhetens interesse nettopp fordi pc-en som ble stjålet, inneholdt fortrolige dokumenter om blant annet skattesaken mot Transocean. «Nærheten i tid mellom dommen i skattesaken mot Transocean, razziaen mot selskapet og innbruddet gjorde det relevant å sette saken inn i den konteksten DN valgte å bruke.» Avisen anfører at det er faktaene i saken som tilsier at det er relevant å omtale innbruddet og skattesaken på klageren i samme artikkel. Avisen mener at det at klager misliker dette, ikke kan være et argument for at det foreligger brudd på god presseskikk. Det anføres at det ikke kan være opp til klager å definere i hvilke sammenhenger selskapet skal omtales. Med hensyn til klagepunktet om beklagelse, viser DN til at klager aldri ba om at noe skulle rettes.

